

HENDESESFORLØP

2025

Stortingsvalg og sosiale medier

Saken TikTok Norge DA mot delrepublikken

Norge i Den Nordiske Union

Hendelsesforløpet er på vanlig måte konstruert, og hendelser og personer finnes ikke i virkeligheten. Selskapet TikTok Norge DA eller bransjeforeningen finnes heller ikke. I dette hendelsesforløpet har det likevel vært meningsløst å anonymisere TikTok, fordi plattformen med sine funksjoner inngår i en global kontekst som forfatteren ikke har funnet det mulig å skape noe troverdig alternativ til. Det understrekes likevel at det som skrives i hendelsesforløpet ikke skal anses som konkrete standpunkter til faktiske eller rettslige forhold, og ingen aktører i konkurransen har som formål å avsi noen dom over de spørsmålene som reises. Konkurransen dreier seg om de argumentene og anførselene som fremsettes.

I september 2025 avholdes det valg til parlamentet (Stortinget) i delrepublikken Norge. I Norge avholdes det valg hvert fjerde år.

Siden det forrige valget i 2021 har både verden og Norge forandret seg mye. To hovedtrekk er at det er krig i Europa, og at sosiale medier har hatt en voldsom vekst. Det er også sammenheng mellom de to; krigen har medført økende politiske motsetninger mellom stater og innad i stater, og sosiale medier kan brukes til påvirkningskampanjer og til etterretning. Dette forsterkes ved at sosiale medier også bruker kunstig intelligens (AI), et fenomen som har vokst frem i samme periode og som i seg selv har medført atskillig bekymring.

ChatGPT ble lansert i november 2022, og kan nå brukes av alle. Facebook har månedlig 3 milliarder brukere, Youtube og Instagram kommer på annen- og tredjeplass. Det sosiale mediet som har vokst raskest av alle er TikTok. I 2016 ble TikTok lansert som Douyin i Kina og TikTok i resten av verden. I 2021 passerte TikTok en milliard brukere. I Norge brukes TikTok daglig av 70 prosent av de mellom 18 og 29 år. Mer enn 5 milliarder mennesker i verden bruker sosiale medier.

Utviklingen av sosiale medier er på mange måter positivt. Ved hjelp av dem kan alle kommunisere enkelt, og skaffe seg informasjon og underholdning. Men utviklingen har også skyggesider. Dels er det slik at medienes algoritmer kan lede brukere i mer ekstrem retning, for eksempel ved at unge mennesker som er opptatt av mat etter hvert får presentert innhold som kan lede til spiseforstyrrelser. Mediene kan også lede til politisk polarisering og i verste fall til opptøyer og opprør.

Det er også frykt for at politiske holdninger og valg kan påvirkes av fremmede stater, eller av grupperinger internt i stater. Ikke minst har man fryktet at Russland kan forsøke å påvirke valg i andre stater, og sosiale medier er en av metodene som kan brukes. Det har vært diskutert om amerikanske presidentvalg har vært påvirket, noe Russland har benektet.

Diskusjonen har særlig knyttet seg til TikTok, siden amerikanske myndigheter har truet med å forby denne plattformen. Det må også sees på bakgrunn av at kinesisk eide TikTok ikke så lett kan kontrolleres av amerikanske myndigheter. Sett fra Europa er alle sosiale medier utenlandske.

Året 2024 var tilfeldigvis et år med svært mange valg i verden. Mer enn 100 land, med omtrent halvparten av verdens befolkning, gikk til valg. Ifølge kringkastingsorganisasjonen [PBS](#) innførte noen land midlertidige forbud mot sosiale medier, særlig TikTok. Enda flere land har forbudt myndighetspersoner å bruke TikTok. I [Romania](#), som ikke hadde slike forbud, ble det krevd omtelling etter valget basert på «TikTok bias claims».

Men slike forbud eller reguleringer kan også være uheldige. Forbud kan hindre folkelige opprør som er berettigede, og de kan være inngrep i ytringsfriheten. Forbud og reguleringer kan skade demokratier under dekke av å beskytte dem. Mange er derfor opptatt av reguleringer ikke må gå for langt, og analyserer slike problemer. Blant dem er [Freedom House](#) som har utgitt rapporten «The Struggle for Trust Online». Og hvilken rettslig adgang er det egentlig til å forby eller regulere sosiale medier?

Denne diskusjonen foregikk også i Norge, særlig fra 2023. Det viste seg at den norske justisministeren Irene Phose hadde TikTok på sin egen telefon, noe hun etter hvert måtte beklage. Noen politiske partier foreslo å forby TikTok, men dette førte ikke til ny lovgivning.

I september 2024 dukket det opp flere *deep fake* videoer av sentrale norske politikere på TokTok. Statsminister Jens Støren dukket opp i et intervju med en kjent norsk journalist, hvor han ga uttrykk for at han skulle tredoble byggingen av vindkraftturbiner på land for å sikre forsyning av elektrisk kraft. For å oppnå dette skulle man avskaffe det såkalte kommunale selvstyre, som går ut på at kommunene lokalt kan bestemme hva arealer skal brukes til. Heretter skulle staten alene bestemme hvor det skulle

bygges slike anlegg. Det ble ganske raskt avslørt at videoen var falsk. I mellomtiden hadde imidlertid hans parti, VanligeFolk, falt merkbart på meningsmålingene. To uker senere dukket det opp nok en falsk video, denne gangen var det finansministeren fra samme parti som ble misbrukt. Den falske finansministeren gjentok usannheten om at det kommunale selvstyret skulle oppheves, men at dette bare skulle gjelde i mindre landkommuner og ikke i byer. Partiet VanligeFolk hadde lenge hatt slik oppslutning at det kunne danne flertallsregjeringer. Meningsmålingene viste nå at partiet var helt på grensen til å miste sin makt.

Avisen Morgenposten gjorde undersøkelser, og fant ut at videoene var produsert av russiske «trollfabrikker» i St. Petersburg. Morgenposten satte et helt team av journalister til å undersøke disse hendelsene. Avisens spørreundersøkelser viste at befolkningens tillit til informasjon på alle digitale flater var fallende, og særlig gjaldt det informasjon på sosiale medier. Stadig flere svarte at de ikke visste om de kunne stole på slike videoer, selv de som helt klart var autentiske. I tillegg var det et økende antall mennesker som heller ikke stolte det som tradisjonelle aviser skrev. Avisen hadde også flere oppslag om unges stadig dårligere psykiske helse og svakere skolerresultater, og det var diskusjoner om hva det kunne skyldes.

Morgenposten avdekket også at mer enn halvparten av innleggene på sosiale medier som handlet om Gaza-krigen var produsert med AI, og at de gjennom algoritmer fikk en slik spredning at de bidro til en økt polarisering. Mengden av hets og hatefulle ytringer mot både jøder og muslimer økte betydelig gjennom 2024. Politiets statistikker viste gjennom året en økende forekomst av voldshendinger, og skadeverk mot bygninger eid av religiøse organisasjoner.

Det ble etter hvert reist spørsmål om man burde regulere eller forby bruken av TikTok. Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) gjorde undersøkelser, og fikk innspill fra Forsvarets forskningsinstitutt (FFI). TikTok fikk anledning til å uttale seg, og fremholdt særlig at plattformen var en viktig kanal for mange menneskers ytringsfrihet. Selv om TikTok ikke representerer alle de som bruker TikTok må det tas hensyn til dette, og dessuten at staten har en positiv plikt til å verne om ytringsfriheten. TikTok hevdet i tillegg at alle former for inngrep også ville være et inngrep i TikToks egen ytringsfrihet. TikTok er et sosialt medium som alle de andre. TikTok bestred at plattformen var spesielt vanedannende, og selskapet passet på at data ikke ble utlevert til uvedkommende etter gjeldende regler. TikTok påpekte dessuten at selskapet har investert penger i den igangværende virksomheten, og hevdet at selskapet ikke kan fratas retten til å bruke sin materielle og ikke-materielle eiendom. I hvert fall kan det ikke skje uten erstatning.

Den norske bransjeforeningen SOMO skrev også kort innlegg i saken, og påpekte at det ikke var noen grunn til å tro at TikTok brøt noen bestemmelser i General Data Protection Regulation (GDPR) eller andre regelverk som Digital Services Act (DSA), og da burde det heller ikke være adgang til å gripe inn.

Regjeringen («Kongen i statsråd») fattet den 15. oktober 2024 vedtak om at det ikke skulle være adgang til å tilby bruk av TikTok i Norge. Dette ble gjort i medhold av lov om nasjonal sikkerhet § 2-5.

I det følgende beskrives bakgrunnen for saken og den videre prosessen i Norge nærmere.

TikTok

TikTok er på noen måter i en særstilling blant sosiale medier. Det er en app hvor man kan dele og se korte videoer om alle temaer, som utdanning, underholdning og matlaging. Men appen er også blitt en viktig kanal for politikk, nyheter og aktivisme. I Norge brukes TikTok blant annet av ungdomspartier og tradisjonelle redaktørstyrte medier, for å nå ungdommen.

De sosiale mediene bruker algoritmer for å skreddersy innholdet til den enkelte bruker. Dette kalles anbefalelsesalgoritmer. Algoritmene er kompliserte, slik at det er vanskelig for utenforstående å forstå kriteriene for anbefalingene. Mange mener at TikToks design er spesielt enkelt og oppslukende, og lett medfører en kontinuerlig «scrolling» mellom videoer.

Ifølge [Forsvarets forskningsinstitutt](#) kan påvirkningsoperasjoner på sosiale medier generelt være diffuse og vanskelige å oppdage. Innholdet er ikke nødvendigvis falskt, men bidrar til økt konflikt mellom ulike grupper. Etter Russlands invasjon i Ukraina ble TikTok ifølge [New York Times](#) over natten endret slik at innhold som var mot krigen ble sensurert, og det som var for krigen fikk spredning. Det er mange ganger avdekket at såkalte «trollfabrikker» har spredt skadelig informasjon på sosiale medier.

Som ved andre sosiale medier, avgir brukerne at TikTok en rekke opplysninger om seg selv som kan brukes til markedsføring eller etterretning. Dette kan skje gjennom at brukeren gir tilgang til informasjon, eller gjennom data som samles inn når appen brukes. TikTok deler data med sporingstjenester og blant annet selskapet Pangle som er et stort reklamenettverk. Etterretningstjenester kan kjøpe data fra slike nettverk uten at det krever noe eget rettslig grunnlag.

Skepsisen mot TikTok vokste frem i USA, ut fra en oppfatning om at brukerdata kunne bli gitt til kinesiske myndigheter, og en frykt for at innholdet på plattformen kunne bli manipulert av myndighetene basert på kommunistpartiets interesser. TikTok eies av kinesiske ByteDance. Forut for begge de siste presidentvalgene har amerikanske myndigheter varslet at TikTok kunne bli forbudt, ut fra hensynet til nasjonal sikkerhet.

Virksomheten er internasjonal, men det er etablert et norsk selskap, TikTok Norge DA, som har kontor på Hamar. Direktøren her, Stine Kortlete, har selv deltatt aktivt i debatten og fremholdt at TikTok gjør alt som er mulig for unngå negative virkninger og at det ikke er noen grunn til at myndighetene skal særbehandle TikTok.

Vedtaket

Lov om nasjonal sikkerhet ([sikkerhetsloven](#)) håndheves av organet Norsk sikkerhetsmyndighet, [NSM](#). Lovens § 2-5 lyder slik:

§ 2-5.Vedtak ved risiko for skadevirkninger for nasjonale sikkerhetsinteresser

Kongen i statsråd kan fatte nødvendige vedtak for å hindre sikkerhetstruende virksomhet eller annen planlagt eller pågående aktivitet som kan innebære en ikke ubetydelig risiko for at nasjonale sikkerhetsinteresser blir truet. Et slikt vedtak kan fattes uten hensyn til begrensningene i forvaltningsloven § 35 og uavhengig av om aktiviteten er tillatt etter annen lov eller annet vedtak.

Før det fattes vedtak, bør det innhentes rådgivende uttalelser fra relevante organer med kompetanse innenfor det aktuelle fagområdet.

Vedtak etter første ledd er særlig tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13.

Kongen i statsråd kan gi forskrift om hvilke vedtak som kan fattes etter første ledd.

NSMs undersøkelser ledet til en konklusjon om at TikTok innebar en betydelig risiko for nasjonale sikkerhetsinteresser. Dette gjaldt dels risiko for at det forestående Stortingsvalget kunne bli påvirket. Men også risikoen for at påvirkning kunne føre til økt polarisering i samfunnet og fare for opptøyer ble ansett tilstrekkelig for å fatte vedtaket om forbud. Som tilleggsmomenter ble det lagt vekt på at data som ble innhentet om brukerne kunne utnyttes av fremmede etterretningstjenester, samt at noen av brukerne kunne lide psykisk skade gjennom avhengighet av appen, og sosial isolasjon.

I vedtaket ble det lagt til grunn at det var tilstrekkelig å forby TikTok en periode, og det ble forutsatt at staten i denne perioden skulle foreta en evaluering av om forbudet hadde en god effekt, og om det var behov for tilsvarende tiltak mot andre sosiale medier.

Vedtaket la også til grunn at et mulig økonomisk tap for TikTok, ikke var til hinder for at vedtaket ble truffet. Det vil være normalt at et forbud mot pågående virksomhet medfører tap for den som vedtaket retter seg mot, men det er ikke noe vilkår i loven at erstatning skal betales. Slike tap må inngå som et moment i avveiningen av om det bør gis et forbud. I dette tilfellet la regjeringen til grunn at et forbud var så viktig at et økonomisk tap ikke kunne stå i veien for et nødvendig forbud. Det var TikTok selv som hadde skapt problemene, og som var nærmest til å bære tapet. I vedtaket ble det uttalt at det var tatt hensyn til de kommentarene som TikTok og andre hadde kommet med.

Vedtaket gikk ut på at det ble forbudt for TikTok Norge DA å tilby eller medvirke til innstallering eller bruk av appen på telefoner eller annet utstyr i Norge, med virkning fra 1. desember 2024 og frem til 1. januar 2026.

For tingretten

Vedtaket kom som en stor overraskelse på TikTok, både nasjonalt og internasjonalt. Direktør Stine Kortlete var helt uenig i at TikTok representerte noen sikkerhetstrussel, og hun var skuffet over at NSM og regjeringen ikke hadde lyttet til hennes innspill. Også i morselskapet vakte saken stor oppsikt. Med et slikt resultat i Norge, som var kjent for å være et ytringsfrihetsvennlig land, så man for seg store negative konsekvenser for selskapet.

Stine Kortlete kontaktet derfor en av de flinkeste prosedyreadvokatene i Norge, advokat Johan Kristian Røyken. De kom til at det var helt nødvendig å få en rettslig prøving av saken. Advokat Røyken varslet derfor til regjeringsadvokaten at søksmål ville bli tatt ut umiddelbart. Røyken opplyste også at han ville kreve en avgjørelse om midlertidig forføyning, som er en rettsprosess hvor man kan få hurtige og midlertidige avgjørelser mens man venter på endelig avklaring i hovedsporet. Regjeringsadvokaten aksepterte imidlertid at vedtaket ikke skulle settes i verk før det forelå endelig rettsavgjørelse. På den bakgrunn innga advokat Røyken stevning til Oslo tingrett allerede den 5. november 2024.

Partene var enige om at saken måtte behandles raskt, med samme hurtighet som en sak om midlertidig forføyning. Tingretten samtykket til det.

TikTok hevdet at inngrepet ikke hadde tilstrekkelig grunnlag i norsk lov.

Under enhver omstendighet hevdet TikTok at inngrepet ikke var forholdsmessig etter Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 10 eller den tilsvarende bestemmelsen i den norske Grunnloven § 100. Inngrepet var langt mer tyngende enn nødvendig, og ved denne vurderingen hadde det betydning at de formålene som var påberopt ikke kunne sies å gjelde hverken «national security» eller «public safety». De regjerende partienes ønske om å vinne valget kunne ikke tillegges vekt. Advokat Røyken hevdet at inngrepet underminerte demokratiet, under dekke av å beskytte det.

Vedtaket begrunnet ikke nærmere hvorfor andre sosiale medier som Facebook eller Instagram ikke var forbudt. Av denne grunn hevdet TikTok at det forelå forskjellsbehandling.

For det tilfelle at vedtaket ble opprettholdt, krevde TikTok erstatning for ekspropriasjon etter den norske Grunnloven § 105 som må forstås på samme måten som artikkel 1 i første tilleggsprotokoll til EMK. Forbudet innebar ikke bare et inngrep i ytringsfriheten, men også retten til å utnytte sin eiendom i næring. Selskapet hadde investert mye i utvikling av programvare og algoritmer, og også i hardware og kontrakter med samarbeidspartnere.

Staten anførte særlig at TikTok ikke kan påberope seg noe vern etter ytringsfriheten. TikTok fremsetter jo ikke egne ytringer, men er en plattform som andre kan bruke. Under enhver omstendighet måtte TikToks vern være svakt. Inngrepet i ytringsfriheten var nødvendig i et demokratisk samfunn, hevdet staten.

Når vedtaket først måtte anses som nødvendig etter EMK artikkel 10, måtte det også anses som nødvendig etter første tilleggsprotokoll, artikkel 1.

TikTok fikk medhold i søksmålet, og regjeringens vedtak ble kjent ugyldig. Dommen ble avsagt allerede den 30. november 2024.

Tingrettens hovedbegrunnelse var at det ikke var hjemmel i norsk rett for et slikt forbud. Ved grunnlovsendring i 2004 var nemlig bestemmelsen om ytringsfrihet blitt endret. Fjerde ledd i § Grunnlovens 100 forbyr forhåndssensur. På bakgrunn av tilrådning fra Ytringsfrihetskommisjonen i 1999 var forbudet mot sensur blitt skjerpet. Forbudet mot sensur lyder slik:

Forhåndssensur og andre forebyggende forholdsregler kan ikke benyttes med mindre det er nødvendig for å beskytte barn og unge mot skadelig påvirkning fra levende bilder. Brevsensur kan ikke settes i verk utenfor anstalter.

Å innføre et forbud mot sosiale medier var åpenbart en «forebyggende forholdsregel». Forbudet mot slike forbud er absolutt, det er ingen adgang til unntak selv om det anses som forholdsmessig. Tingretten konstaterte at ordlyden i Grunnloven var klar, og viste også til en [rapport om sosiale medier, ytringsfrihet og nasjonal sikkerhet](#) som Norges Institusjon for menneskerettigheter (NIM) hadde utgitt etter stevningen, den 27. november 2024. Det var derfor ikke nødvendig for tingretten å ta stilling til øvrige spørsmål. TikTok ble tilkjent saksomkostninger med kr. 670.000.

For Høyesterett

Regjeringen var sterkt uenig i tingrettens dom. Tingrettens dom vakte også stor oppmerksomhet. Mange mente at sensurforbudet i Grunnloven, som var blitt til under mindre dramatiske samfunnsforhold, ikke kunne stå i veien for å trygge borgernes og nasjonens sikkerhet. Dommen ble derfor straks anket av regjeringsadvokaten.

Dommer skal vanligvis ankes til lagmannsretten. Siden saken var særlig viktig, og fordi saken måtte avgjøres før valget, søkte regjeringsadvokaten om tillatelse til å anke saken direkte til Norges Høyesterett etter tvisteloven § 30-2. Det ble gitt tillatelse til slik direkte anke. Det var fortsatt enighet om at saken hastet meget, og behandlingen ble fremskyndet. Saken ble behandlet muntlig i Høyesterett den 30. januar 2025, og dom ble avsagt 5. februar.

I motsetning til tingretten kom Høyesterett til at sikkerhetsloven § 2-5 var et tilstrekkelig lovgrunnlag. Forbudet mot «andre forebyggende forholdsregler» i Grunnloven var riktignok etter sin ordlyd absolutt. I en så viktig sak kunne likevel ikke et slikt formelt forbud være avgjørende. Da bestemmelsen i Grunnloven ble vedtatt hadde man ikke mulighet til å forutse slike situasjoner. I NIMs rapport om sosiale medier, ytringsfrihet og nasjonal sikkerhet var det også gjengitt uttalelser fra lovens forarbeider om at bestemmelsens grenser ikke var helt klare.

Høyesterett kom til at det var riktig å foreta den samme vurderingen som etter EMK artikkel 10. Det vil si at også forhåndssensur i visse tilfeller kan skje, hvis det forfølger lovlige formål og er forholdsmessig.

Etter EMK og domstolens praksis skal det svært mye til for å akseptere slike inngrep, men med den betydelige trusselen som TikTok utgjorde anså Høyesterett at inngrepet var forholdsmessig. Høyesterett så blant annet hen til EMDs dommer i sakene [NIT S.R.L. v Moldova \(28470/12\)](#), [OOO Flavus and others v. Russia \(12468/15\)](#).

Høyesterett la også til grunn at det ikke forelå noen usaklig forskjellsbehandling i forhold til andre sosiale medier som ikke var forbudt.

TikTok ble heller ikke tilkjent erstatning etter Grunnloven § 105 eller EMK første tilleggsprotokoll artikkel 1. Etter første tilleggsprotokoll artikkel 1 kan statene gjennomføre slike reguleringer som «it deems necessary to control the use of property in accordance with the general interest». For dette spørsmålet viste Høyesterett til sin vurdering av artikkel 10, og uttalte at vurderingen måtte være den samme. Disse reglene kunne da heller ikke hindre at vedtaket ble gjennomført uten erstatning.

Med dette utfallet ble TikTok dømt til å betale samlede omkostninger med kr. 1.400.000 til Norge.

Høyesteretts dom er vedlagt som *bilag 1*.

Klage til Den europeiske menneskerettsdomstol

TikTok DA ønsket å bringe saken inn for Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD).

Direktør Langlete og advokat Røyken hadde grundige diskusjoner om hvordan klagen til EMD burde legges opp. Advokat Røyken, som tidligere hadde hatt to saker for EMD, fremholdt sterkt at man ikke burde be EMD om å ta stilling til nasjonale rettsspørsmål. Det er bedre å konsentrere saken om de spørsmålene som er viktige og som EMD har de beste forutsetningene for å ta stilling til, mente han. Han anbefalte derfor at TikTok aksepterte at inngrepet hadde grunnlag i nasjonal lov slik det kreves etter artikkel 10, selv om han syntes at det var et interessant tema. EMD ville nok mene at Høyesterett var nærmest til å tolke de kompliserte forarbeidene fra delrepublikken Norge. Dette fikk man nå legge bak seg. Det var tilstrekkelig å vise til det Høyesterett skrev, og hevde at den norske Grunnlovens spesielle bestemmelse om forbud mot sensur indikerer at det ikke foreligger noen europeisk konsensus på området.

Direktør Langlete var enig i advokatens anbefalinger, og advokat Røyken sendte så klage til EMD basert på det, den 15 februar 2025. Klagen oppfylte alle formelle krav til innhold og frister.

Delrepublikken Norge fastholdt at Høyesteretts dom var i overensstemmelse med menneskerettighetene, og at det ikke kunne konstateres noen krenkelse av artikkel 10. Noen erstatning var det derfor heller ikke grunnlag for etter første tilleggsprotokoll artikkel 1.

I oppgaven skal lagene representere henholdsvis TikTok Norge DA og delrepublikken Norge, gjennom skriftlige innlegg og muntlig prosedyre.

Det er enighet om at alle formelle vilkår for å behandle saken er oppfylt, spørsmål om å fremme saken skal derfor ikke behandles.

NORDISKA RÄTTEGÅNGSTÄVLINGEN
OM DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA